

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΟ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ ΣΤΑ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ
(ΣΥΝΑΡΤΗΣΕΙΣ — ΟΡΙΑ — ΣΥΝΕΧΕΙΑ)

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ

ΘΕΜΑ Α :

A 1 . Έστω μια συνάρτηση f , η οποία είναι ορισμένη σε ένα κλειστό διάστημα $[\alpha , \beta]$. Αν :

- η f είναι συνεχής στο $[\alpha , \beta]$ και
- $f(\alpha) \neq f(\beta)$

τότε , να αποδείξετε ότι , για κάθε αριθμό η μεταξύ των $f(\alpha)$ και $f(\beta)$ υπάρχει ένας , τουλάχιστον $\chi_0 \in (\alpha , \beta)$ τέτοιος , ώστε $f(\chi_0) = \eta$. **(10 Μονάδες)**

A2 . Να διατυπώσετε την γεωμετρική ερμηνεία του θεωρήματος Bolzano . **(5 Μονάδες)**

A3 . Πότε θα λέμε ότι μια συνάρτηση f είναι συνεχής σε ένα κλειστό διάστημα $[\alpha , \beta]$; **(5 Μονάδες)**

A4 . Θεωρούμε τους παρακάτω ισχυρισμούς :

- (I) « Αν οι συναρτήσεις f, g ορίζονται σε ένα διάστημα που περιέχει το χ_0 και η συνάρτηση $f + g$ είναι συνεχής στο χ_0 , τότε και οι συναρτήσεις f, g είναι συνεχείς στο χ_0 . »
- (II) « Η εικόνα $f(\Delta)$ ενός διαστήματος Δ μέσω μιας συνεχούς συνάρτησης f είναι διάστημα . »

Να εξετάσετε ποιοι από τους παρακάτω ισχυρισμούς είναι αληθείς ή ψευδείς και να δικαιολογήσετε τις απαντήσεις σας . **(15 Μονάδες)**

A5 . Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω προτάσεις ως σωστές (**Σ**) ή λανθασμένες (**Λ**) .

(i) Αν μια συνάρτηση $f : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}$ είναι συνεχής σε ένα κλειστό διάστημα $[\alpha , \beta]$, τότε θα είναι συνεχής και στα σημεία $\chi_1 = \alpha$, $\chi_2 = \beta$.

(ii) Αν για μια συνεχή συνάρτηση $f : \mathbb{R}^* \rightarrow \mathbb{R}$ ισχύει $f(\chi) \neq 0$, για κάθε $\chi \neq 0$, τότε η συνάρτηση f θα διατηρεί σταθερό πρόσημο στο \mathbb{R}^* .

(iii) Αν μία συνάρτηση f είναι συνεχής στο κλειστό διάστημα $[\alpha , \beta]$ και ισχύει $f(\alpha) \cdot f(\beta) < 0$, τότε η συνάρτηση f θα παίρνει υποχρεωτικά όλες τις ενδιάμεσες τιμές της ανάμεσα στα $f(\alpha)$ και $f(\beta)$

(iv) Αν η συνάρτηση f είναι συνεχής στο διάστημα (α , β) και ισχύουν : $\lim_{\chi \rightarrow \alpha^+} f(\chi) = f(\alpha)$, $\lim_{\chi \rightarrow \beta^-} f(\chi) = f(\beta)$, τότε η συνάρτηση f παίρνει υποχρεωτικά μια μέγιστη και μία ελάχιστη τιμή στο διάστημα $[\alpha , \beta]$.

v) Αν μία συνάρτηση f είναι συνεχής στο κλειστό διάστημα $[\alpha , \beta]$ και ισχύει $f(\alpha) \cdot f(\beta) > 0$, τότε θα ισχύει $f(\chi) \neq 0$, για κάθε $\chi \in [\alpha , \beta]$. **(15 Μονάδες)**

ΘΕΜΑ Β :

Δίνεται η συνάρτηση f με τύπο : $f(x) = \begin{cases} e^x - \alpha & , \text{αν } x < 0 \\ \ln(x+1) + \beta & , \text{αν } x \geq 0 \end{cases}$, όπου $\alpha \in \mathbb{R}$, $\beta \in \mathbb{Z}$

για την οποία ισχύουν οι προϋποθέσεις του θεωρήματος Bolzano στο διάστημα $[-1, e-1]$.

B1 . Να αποδείξετε ότι : $\alpha = 1$ και $\beta = 0$. **(8 Μονάδες)**

B2 . Να αποδείξετε ότι η συνάρτηση f είναι γνησίως αύξουσα και να βρείτε το σύνολο τιμών της . **(5 Μονάδες)**

B3 . Να ορίσετε την αντίστροφη συνάρτηση f^{-1} . **(8 Μονάδες)**

B4 . Να χαράξετε στην κόλα σας με στυλό μία πρόχειρη γραφική παράσταση της συνάρτησης f . **(4 Μονάδες)**

ΘΕΜΑ Γ :

Θεωρούμε μια συνάρτηση f για την οποία ισχύουν οι παρακάτω υποθέσεις :

- Είναι πολυωνυμική βαθμού $n \in \mathbb{N}^*$
- $\lim_{x \rightarrow +\infty} \frac{f(x)}{x^3 \cdot \eta\mu\left(\frac{1}{x}\right)} = 1$
- $f(x) = f(1-x)$, για κάθε $x \in \mathbb{R}$
- η γραφική παράσταση της συνάρτησης f διέρχεται από το σημείο $M\left(\frac{1}{2}, -\frac{1}{4}\right)$.

Γ1 . Να αποδείξετε ότι ο τύπος της συνάρτησης f είναι $f(x) = x^2 - x$, $x \in \mathbb{R}$.

(8 Μονάδες)

Γ2 . Να υπολογίσετε , εάν υπάρχει , το όριο : $\lim_{x \rightarrow -\infty} \left(\sqrt{f(x)} - \eta\mu x \right)$. **(6 Μονάδες)**

Γ3 . Να αποδείξετε ότι υπάρχει ένα τουλάχιστον $x_0 \in (0, 2)$ τέτοιο , ώστε να ισχύει :

$$f(x_0) = e \cdot \sigma\upsilon\nu \frac{5\pi}{12} . \quad \text{(5 Μονάδες)}$$

Γ4 . Να βρείτε τον τύπο μιας συνεχούς και ορισμένης στο διάστημα $[1, +\infty)$

συνάρτησης g , για την οποία ισχύουν $(f \circ g)(x) = x$, για κάθε $x \in [1, +\infty)$ και

$$g(2) > 1 . \quad \text{(6 Μονάδες)}$$

ΛΥΣΕΙΣ ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΟΥ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑΤΟΣ ΣΤΑ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ
(ΣΥΝΑΡΤΗΣΕΙΣ — ΟΡΙΑ — ΣΥΝΕΧΕΙΑ)

ΘΕΜΑ Α :

A 1 . Απόδειξη βιβλίου του Θεωρήματος ενδιάμεσων τιμών σελ. 76

A2 . Θεωρία βιβλίου σελ. 74 (πάνω από το θεώρημα Bolzano)

A3 . Ορισμός βιβλίου σελ. 73

A4 . Ο ισχυρισμός (I) είναι λανθασμένος, διότι αν θεωρήσουμε τις συναρτήσεις

$$f : f(x) = \begin{cases} -1, & x \geq 0 \\ 1, & x < 0 \end{cases} \quad \text{και} \quad g : g(x) = \begin{cases} 1, & x \geq 0 \\ -1, & x < 0 \end{cases}, \text{ τότε, ούτε η } f \text{ ούτε η } g \text{ είναι συνεχής}$$

στο $x_0 = 0$ (τα πλευρικά τους όρια είναι διαφορετικά), ενώ η συνάρτηση $f + g$ με τύπο $(f + g)(x) = 0$ είναι συνεχής στο $x_0 = 0$, ως σταθερή.

Ο ισχυρισμός (II) είναι λανθασμένος, διότι αν θεωρήσουμε τη σταθερή συνάρτηση

$f : f(x) = \alpha, \alpha \in \mathbb{R}$ στο διάστημα $\Delta = [0, 1]$, η εικόνα της $f(\Delta) = \alpha$ είναι μονοσύνολο κι όχι διάστημα.

A5 . (i) Λ (π.χ η συνάρτηση $f : f(x) = \begin{cases} x+1, & x \in (-\infty, 0) \cup (1, +\infty) \\ x, & x \in [0, 1] \end{cases}$ είναι συνεχής στο

διάστημα $[0, 1]$ ως πολυωνυμική, αλλά δεν είναι στα σημεία $x_1 = 0$ και $x_2 = 1$)

(ii) Λ (π.χ η συνάρτηση $f : f(x) = \begin{cases} -1, & x > 0 \\ 1, & x < 0 \end{cases}$ είναι συνεχής στο \mathbb{R}^* , $f(x) \neq 0$ για κάθε

$x \neq 0$, αλλά η f δεν διατηρεί σταθερό πρόσημο στο \mathbb{R}^* .)

(iii) Σ (διότι θα ισχύει το θεώρημα Bolzano, άρα θα υπάρχει ένα τουλάχιστον $x_0 \in (\alpha, \beta)$:

$f(x_0) = 0$ και επειδή από τη σχέση $f(\alpha) \cdot f(\beta) < 0$ προκύπτει $f(\alpha) \neq f(\beta)$ και επειδή

$f(\alpha) < 0 < f(\beta)$ ή $f(\beta) < 0 < f(\alpha)$, τότε ισχύει το Θ.Ε.Τ)

(iv) Σ (διότι αν ισχύουν οι υποθέσεις του ερωτήματος **(iv)** η συνάρτηση f θα είναι συνεχής στο διάστημα $[\alpha, \beta]$, οπότε θα ισχύει το θεώρημα μέγιστης και ελάχιστης τιμής.)

v) Λ (π.χ η συνάρτηση $f : f(x) = x^2$ είναι συνεχής στο κλειστό διάστημα $[-1, 1]$ και ισχύει :

$f(-1) \cdot f(1) = 1 > 0$, αλλά η συνάρτηση f μηδενίζεται για $x = 0 \in [-1, 1]$.)

ΘΕΜΑ Β :

B1 . Αφού για τη συνάρτηση f ισχύουν οι προϋποθέσεις του θεωρήματος Bolzano

στο διάστημα $[-1, e-1]$, άρα η f θα είναι συνεχής στο $[-1, e-1]$. Η f είναι συνεχής στο $(-1, 0) \cup (0, e-1)$ ως άθροισμα και σύνθεση συνεχών συναρτήσεων, άρα η f πρέπει να είναι συνεχής και στο $x_0 = 0$. Θα ισχύει λοιπόν: $\lim_{x \rightarrow 0^-} f(x) = \lim_{x \rightarrow 0^+} f(x) = f(0) \Leftrightarrow 1 - \alpha = \beta$ (1).

Θα ισχύει επίσης: $f(-1) \cdot f(e-1) < 0 \Leftrightarrow \left(\frac{1}{e} - \alpha\right) \cdot (1 + \beta) < 0 \stackrel{(1)}{\Leftrightarrow} \left(\frac{1}{e} + \beta - 1\right) \cdot (1 + \beta) < 0$.

Η λύση της παραπάνω ανίσωσης μας οδηγεί στο συμπέρασμα $-1 < \beta < 1 - \frac{1}{e} < 1 \Leftrightarrow \beta = 0$, από την (1) έχουμε: $\alpha = 1$.

B2. Με $\alpha = 1$, $\beta = 0$, η συνάρτηση f έχει τύπο: $f(x) = \begin{cases} e^x - 1 & , \text{αν } x < 0 \\ \ln(x+1) & , \text{αν } x \geq 0 \end{cases}$.

Για κάθε $x_1, x_2 \in (-\infty, 0)$ με $x_1 < x_2 \Rightarrow e^{x_1} < e^{x_2} \Rightarrow e^{x_1} - 1 < e^{x_2} - 1 \Rightarrow f(x_1) < f(x_2)$, άρα η $f \nearrow (-\infty, 0)$. Για κάθε $x_1, x_2 \in [0, +\infty)$ με

$x_1 < x_2 \Rightarrow x_1 + 1 < x_2 + 1 \Rightarrow \ln(x_1 + 1) < \ln(x_2 + 1) \Rightarrow f(x_1) < f(x_2)$, άρα η $f \nearrow [0, +\infty)$.

Για κάθε $x_1 \in (-\infty, 0)$, $x_2 \in [0, +\infty)$ με $x_1 < x_2$, έχουμε: $x_1 < 0 \Rightarrow e^{x_1} < e^0 = 1 \Rightarrow f(x_1) < 0$, ενώ $x_2 \geq 0 \Rightarrow x_2 + 1 \geq 1 \Rightarrow \ln(x_2 + 1) \geq \ln 1 = 0 \Rightarrow f(x_2) \geq 0$, άρα $f(x_1) < f(x_2)$, δηλαδή για κάθε $x_1, x_2 \in \mathbb{R}$ με $x_1 < x_2 \Rightarrow f(x_1) < f(x_2)$, δηλαδή $f \nearrow \mathbb{R}$.

Η συνεχής $f \nearrow (-\infty, 0)$ έχει σύνολο τιμών:

$$f((-\infty, 0)) = \left(\lim_{x \rightarrow -\infty} f(x), \lim_{x \rightarrow 0^-} f(x) \right) = (-1, 0), \text{ αφού } \lim_{x \rightarrow -\infty} e^x = 0.$$

Η συνεχής $f \nearrow [0, +\infty)$ έχει σύνολο τιμών: $f([0, +\infty)) = \left[f(0), \lim_{x \rightarrow +\infty} f(x) \right) = [0, +\infty)$,

αφού $\lim_{x \rightarrow +\infty} \ln(x+1) \stackrel{u=x+1 \rightarrow +\infty}{=} \lim_{u \rightarrow +\infty} \ln u = +\infty$. Άρα το σύνολο τιμών της f είναι το

$$f((-\infty, 0)) \cup f([0, +\infty)) = (-1, 0) \cup [0, +\infty) = (-1, +\infty).$$

B3. Η συνάρτηση $f \nearrow \mathbb{R}$, άρα f 1-1, οπότε αντιστρέφεται. Για κάθε $x \in (-\infty, 0)$, θέτουμε $f(x) = \psi \Rightarrow e^x - 1 = \psi \Rightarrow e^x = \psi + 1 \Rightarrow x = \ln(\psi + 1) \Rightarrow f^{-1}(\psi) = \ln(\psi + 1)$.

Για κάθε $x \in [0, +\infty)$, θέτουμε

$$f(x) = \psi \Rightarrow \ln(x+1) = \psi \Rightarrow e^\psi = x+1 \Rightarrow x = e^\psi - 1 \Rightarrow f^{-1}(\psi) = e^\psi - 1.$$

Συνοψίζοντας τα παραπάνω αποτελέσματα παίρνουμε:

$$f^{-1}(x) = \begin{cases} e^x - 1 & , \text{αν } x \geq 0 \\ \ln(x+1) & , \text{αν } -1 < x < 0 \end{cases}$$

B4 . Η γραφική παράσταση της συνάρτησης f δίνεται στο διπλανό σχήμα .

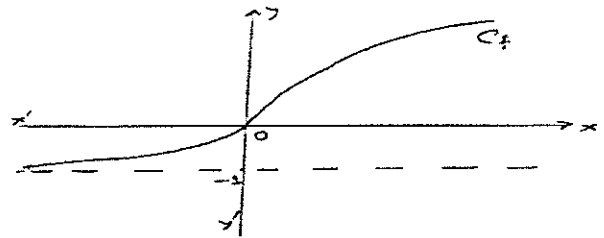
ΘΕΜΑ Γ :

Γ1 . Αφού η συνάρτηση f είναι πολυωνυμική βαθμού $v \in \mathbb{N}^*$, θα είναι της μορφής :

$$f(x) = \alpha_v \cdot x^v + \alpha_{v-1} \cdot x^{v-1} + \dots + \alpha_1 \cdot x + \alpha_0$$

(1) , όπου $\alpha_v, \alpha_{v-1}, \dots, \alpha_1, \alpha_0 \in \mathbb{R}$, με

$\alpha_v \neq 0$. Επίσης έχουμε :

$$\lim_{x \rightarrow +\infty} \frac{f(x)}{x^3 \cdot \eta\mu\left(\frac{1}{x}\right)} = 1 \Rightarrow \lim_{x \rightarrow +\infty} \left(\frac{f(x)}{x^2} \cdot \frac{1}{x \cdot \eta\mu\left(\frac{1}{x}\right)} \right) = 1 . \text{ Θέτουμε } g(x) = \frac{f(x)}{x^2} \cdot \frac{1}{x \cdot \eta\mu\left(\frac{1}{x}\right)} ,$$

$$\text{άρα } \lim_{x \rightarrow +\infty} g(x) = 1 , \text{ όπου παίρνουμε : } \frac{f(x)}{x^2} = g(x) \cdot \left(x \cdot \eta\mu\left(\frac{1}{x}\right) \right) .$$

$$\text{Έχουμε : } \lim_{x \rightarrow +\infty} \left(x \cdot \eta\mu\left(\frac{1}{x}\right) \right) \stackrel{u = \frac{1}{x}}{\equiv} \lim_{u \rightarrow 0^+} \frac{\eta\mu u}{u} = 1 , \text{ άρα}$$

$$\lim_{x \rightarrow +\infty} \frac{f(x)}{x^2} = \lim_{x \rightarrow +\infty} \left[g(x) \cdot \left(x \cdot \eta\mu\left(\frac{1}{x}\right) \right) \right] = 1 , \text{ οπότε από τη σχέση (1) παίρνουμε :}$$

$$\lim_{x \rightarrow +\infty} \frac{f(x)}{x^2} = \lim_{x \rightarrow +\infty} \frac{\alpha_v \cdot x^v}{x^2} = 1 \Rightarrow \alpha_v \cdot \lim_{x \rightarrow +\infty} x^{v-2} = 1 .$$

Αν $v > 2$, το παραπάνω όριο ισούται με $+\infty$, αν $\alpha_v > 0$ ή $-\infty$, αν $\alpha_v < 0$, άτοπο , αφού το παραπάνω όριο ισούται με 1 .

Αν $0 < v < 2 \Rightarrow v = 1$, το παραπάνω όριο ισούται με 0 , άτοπο .

Άρα αναγκαστικά $v = 2$ και $\alpha_v = 1$, οπότε η συνάρτηση f είναι πολυωνυμική 2^{ου} βαθμού της μορφής $f(x) = x^2 + \beta \cdot x + \gamma$, όπου $\beta, \gamma \in \mathbb{R}$.

Επειδή ισχύει : $f(x) = f(1-x)$, για κάθε $x \in \mathbb{R}$, θα έχουμε :

$$\begin{aligned} x^2 + \beta \cdot x + \gamma &= (1-x)^2 + \beta \cdot (1-x) + \gamma \Rightarrow x^2 + \beta \cdot x = 1 + x^2 - 2 \cdot x + \beta - \beta \cdot x \Rightarrow \\ &\Rightarrow 2 \cdot (1+\beta) \cdot x = 1 + \beta , \text{ για κάθε } x \in \mathbb{R} , \text{ άρα } \beta = -1 . \end{aligned}$$

Έχουμε : $f(x) = x^2 - x + \gamma$ και επειδή η γραφική παράσταση της συνάρτησης f διέρχεται

από το σημείο $M\left(\frac{1}{2}, -\frac{1}{4}\right)$, θα ισχύει :

$f\left(\frac{1}{2}\right) = -\frac{1}{4} \Rightarrow \frac{1}{4} - \frac{1}{2} + \gamma = -\frac{1}{4} \Rightarrow -\frac{1}{4} + \gamma = -\frac{1}{4} \Rightarrow \gamma = 0$, οπότε τελικά ο τύπος της συνάρτησης f γίνεται : $f(x) = x^2 - x$.

Γ2 . Έχουμε :

$$\begin{aligned} \lim_{x \rightarrow -\infty} (\sqrt{f(x)} - \eta\mu x) &= \lim_{x \rightarrow -\infty} (\sqrt{x^2 - x} - \eta\mu x) = \lim_{x \rightarrow -\infty} \left(\sqrt{x^2 \cdot \left(1 - \frac{1}{x}\right)} - \eta\mu x \right) \stackrel{x < 0}{=} \\ &= \lim_{x \rightarrow -\infty} \left(-x \cdot \sqrt{1 - \frac{1}{x}} - \eta\mu x \right) = \lim_{x \rightarrow -\infty} \left[-x \cdot \left(\sqrt{1 - \frac{1}{x}} + \frac{\eta\mu x}{x} \right) \right] = \ell . \end{aligned}$$

Επειδή $\lim_{x \rightarrow -\infty} (-x) = +\infty$, $\lim_{x \rightarrow -\infty} \sqrt{1 - \frac{1}{x}} = 1$, αφού $\lim_{x \rightarrow -\infty} \frac{1}{x} = 0$ και $\lim_{x \rightarrow -\infty} \frac{\eta\mu x}{x} = 0$,

αφού από το κριτήριο παρεμβολής ισχύει : $-\frac{1}{x} \leq \frac{\eta\mu x}{x} \leq \frac{1}{x}$, για κάθε $x \in \mathbb{R}^*$, τότε :

$$\ell = +\infty .$$

Γ3 . Η συνάρτηση f είναι συνεχής στο διάστημα $[0, 2]$ ως πολυωνυμική με

$f(0) = 0 \neq f(2) = 2$. Επίσης έχουμε : $(0, 2) \subseteq (0, \pi)$ και $\text{συν}x \searrow (0, \pi)$, άρα

$$\frac{5\pi}{12} > \frac{\pi}{3} \Rightarrow \text{συν} \frac{5\pi}{12} < \text{συν} \frac{\pi}{3} = \frac{1}{2} \Rightarrow 0 < e \cdot \text{συν} \frac{5\pi}{12} < \frac{e}{2} < 2 \quad (e \cong 2,7) , \text{ άρα από το}$$

Θεώρημα ενδιάμεσων τιμών θα υπάρχει $\chi_0 \in (0, 2)$: $f(\chi_0) = e \cdot \text{συν} \frac{5\pi}{12}$.

Γ4 . Ισχύει :

$$\begin{aligned} (f \circ g)(x) = x &\Rightarrow f(g(x)) = x \Rightarrow g^2(x) - g(x) = x \Rightarrow g^2(x) - g(x) + \frac{1}{4} = x + \frac{1}{4} \Rightarrow \\ &\Rightarrow \left(g(x) - \frac{1}{2} \right)^2 = x + \frac{1}{4} , \quad x \geq 1 \quad (1) \end{aligned}$$

Θεωρούμε τη συνάρτηση $h : h(x) = g(x) - \frac{1}{2}$, η οποία είναι συνεχής στο διάστημα $[1, +\infty)$ ως διαφορά συνεχών συναρτήσεων , οπότε η σχέση (1) γίνεται :

$$h^2(x) = x + \frac{1}{4} . \quad \text{Αν υποθέσουμε ότι υπάρχει } \chi_0 \in [1, +\infty) : h(\chi_0) = 0 , \text{ από τη σχέση (1)}$$

για $x = \chi_0$, παίρνουμε : $h^2(\chi_0) = \chi_0 + \frac{1}{4} \Rightarrow 0 = \chi_0 + \frac{1}{4} \Rightarrow \chi_0 = -\frac{1}{4} \notin [1, +\infty)$, το οποίο

είναι άτοπο , άρα $h(x) \neq 0$, για κάθε $x \in [1, +\infty)$, οπότε από συνέπεια Θεωρήματος Bolzano η συνάρτηση h θα διατηρεί σταθερό πρόσημο στο $[1, +\infty)$.

Έχουμε $h : h(2) = g(2) - \frac{1}{2} > 1 - \frac{1}{2} > 0$, άρα $h(x) > 0$ για κάθε $x \in [1, +\infty)$, οπότε

$$h(x) = \sqrt{x + \frac{1}{4}} \Rightarrow g(x) = \sqrt{x + \frac{1}{4}} + \frac{1}{2} , \quad x \in [1, +\infty) .$$